

नेपाल सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

कोभिड-१९ को सन्दर्भमा

चाडपर्व, जात्रा तथा उत्सवहरू मनाउँदा पालना गर्नु पर्ने जनस्वास्थ्यका
मापदण्ड, २०७७

(स्वीकृत मिति २०७७/०४/२९)

नेपालमा आगामी दिनहरूमा प्रमुख चाडपर्व, जात्रा तथा उत्सवहरूको समय आउँदै गरेकाले कोभिड-१९ को सन्दर्भमा स्वास्थ्यका दृष्टिकोणले सुरक्षित बनाउँदै मनाउनु पर्ने बाध्यात्मक परिस्थितलाई ध्यानमा राखि यो जनस्वास्थ्यका मापदण्ड जारी गरिएको छ । यो मापदण्ड घरपरिवार र समुदायस्तरमा मनाइने सबै प्रकारका चाडपर्व, जात्रा र उत्सवहरूलाई ध्यानमा राखि विकास गरिएको छ, नेपालभर सबैका लागि यो मापदण्ड लागू हुनेछ ।

व्यक्तिगत तहमा लागू हुने

क) अत्यावश्यक र अनिवार्य (SMS)

- १) सबै किसिमका चाडपर्व, जात्रा तथा उत्सव मनाउँदा एउटै घरमा बसोबास गर्ने घरपरिवारका व्यक्ति बाहेक अन्य सँग भेटघाट कम गर्ने । यदि भेटघाट गर्नेपर्ने भएमा कम्तिमा २ मिटर (६ फीट) को दूरी अनिवार्यरूपमा कायम गर्ने **(S)**,
- २) चाडपर्वको समयमा सकेसम्म घर बाहिरको भेटघाटमा नजाने । यदि जानै पर्ने भएमा सहभागी हुँदा मास्क (सर्जिकल वा ३ तहको कपडाको मास्क) को प्रयोग अनिवार्य रूपले गर्ने **(M)**,
- ३) चाडपर्व, जात्रा तथा उत्सव मनाउने कार्यक्रम स्थलमा प्रवेश गर्दा अनिवार्य रूपले साबुनपानीले हात धुने वा स्यानीटाइजर प्रयोग गर्ने **(S)** ।

ख) आधारभूत

- १) धार्मिक स्थलमा हुने हरेक भेलामा/ कार्यक्रममा बढीमा २५ जना मात्रै भेला हुने व्यवस्था गर्ने,
- २) अभिवादन गर्दा भौतिक दुरी कायम गरी टाढैबाट नमस्कार वा अभिवादन गर्ने, तर अंगालो मार्ने वा शरीर छुने कुनै प्रकारको अभिवादन नगर्ने,
- ३) सतहहरू (रेलिड, बार आदि), देवीदेवताका मूर्तिहरू र धेरै व्यक्तिहरूले प्रयोगमा ल्याउने सक्ने सामग्रीहरू नछुने,
- ४) अनुहारको टी क्षेत्र – आँखा, नाक र मुख सकेसम्म नछुने यदि छुनै परेमा हात धोई वा हातमा स्यानिटाइजर प्रयोग गरी मात्र छुने,

- ५) खोक्दा वा हाछ्यु गर्दा रुमाल वा टिस्यु पेपरले मुख छोप्ने, उक्त सम्भव नभएमा कुहिना दोब्याएर छोप्ने,
- ६) सार्वजनिक स्थलमा जथाभावि नथुक्ने,
- ७) सम्भव भए बमोजिम पैसाको कारोबार गर्दा विद्युतीय माध्यमबाट कारोबार गर्ने,
- ८) देहायका उच्च जोखिम समूहमा पर्ने व्यक्तिहरूले घरपरिवार बाहेक बाहिरका व्यक्तिहरू सहभागि हुने भेलाहरूमा सहभागि नहुने:
 - क) ज्वरो, खोकी तथा श्वासप्रश्वासको समस्या भएका व्यक्तिहरू,
 - ख) ६० वर्ष भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरू,
 - ग) १२ वर्ष मूनिका बालबालिकाहरू,
 - घ) गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरू,
 - ङ) रोग प्रतिरोधि क्षमता कम भएका व्यक्तिहरू,
 - च) मधुमेह, क्यान्सर, मुटुरोग, उच्चरक्तचाप, मृगौला र कलेजो सम्बन्धि समस्या भएका, दम लगायत अन्य श्वासप्रश्वास सम्बन्धि दीर्घरोग भएका व्यक्तिहरू,
 - छ) अंग प्रत्यारोपण गरेका व्यक्तिहरू,
 - ज) शरीरमा मेडिकल उपकरणहरू राखेका व्यक्तिहरू,
 - झ) हालसालै सर्जरी गरेका व्यक्तिहरू
- ञ) तत्काल (विगत १५ दिन भित्र) सबै प्रकारका रोगको उपचारबाट निको भएका व्यक्तिहरू आदि

आयोजकले व्यवस्थापन गर्नु पर्ने विषयहरू

- १) भीडभाड व्यवस्थापनका लागि पर्याप्त जनस्वास्थ्यका सुरक्षा सहित तालीम प्राप्त कर्मचारी वा स्वयं सेवकहरूको व्यवस्था गर्ने,
- २) हात धुन साबुन पानीको पर्याप्त व्यवस्था वा स्यानिटाइजरको उपलब्धता अनिवार्य मिलाउने,
- ३) कार्यक्रम स्थलको सरसफाई र हरेक दिन कम्तीमा दुई पटक निसंक्रमिकरण (disinfect) गर्ने,
- ४) धेरै सम्पर्कमा आउने सतहहरू (रेलिड, बार आदि), देवीदेवताका मूर्तिहरू आदि समयसमयमा सफा गर्ने,
- ५) व्यक्तिहरू बीचको सम्पर्क कम गर्नका लागि कार्यक्रमको अवधि जतिसक्दो छोटो राख्ने,
- ६) कार्यक्रम स्थलमा जनस्वास्थ्यका मापदण्ड र कोभिड-१९ सम्बन्धि पोष्टर पम्पलेटहरू (SMS लगायत) पर्याप्त र अनिवार्यरूपले टाँस्ने,
- ७) कार्यक्रम स्थलमा भौतिक दुरी कायम भए नभएको पालना गर्न संकेत/चिन्हहरू बनाई सहभागिहरूलाई पालना गर्न लगाउने,
- ८) प्रवेश द्वारमा थर्मल थर्मोमिटरले तापक्रम जाँच गर्ने र १००.४ भन्दा बढी तापक्रम भएका व्यक्तिलाई कार्यक्रममा सहभागि नगराउने । निजहरूलाई नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा थप परामर्श र जाँचका लागि पठाउने,
- ९) स्थानीय तहमा रहेका स्थानिय प्रशासन, स्वास्थ्य तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरू सँग समन्वय गरी स्वास्थ्य र सुरक्षाको मापदण्ड पालना हुने गरी कार्यक्रमको उचित प्रबन्ध मिलाउने,

- १०) कार्यक्रम स्थलमा धूम्रपान, मद्यपान र सुर्तीजन्य पर्दर्थहरूको सेवन पुर्णरूपले निषेधित गर्ने,
- ११) जनस्वास्थ्यका मापदण्ड पालना नगर्ने र जथाभावी थुक्ने व्यक्तिलाई स्थानीय प्रशासनले संक्रामक रोग ऐन २०२० बमोजिम कारवाही गर्ने,
- १२) फोहोर फाल्नका लागि बिको (ढकनी) भएका फोहारदानीको पर्याप्त व्यवस्था मिलाउने र व्यवस्थापन गर्दा सावधानी अपनाई सुरक्षित तवरले बिसर्जन गर्ने,
- १३) सकेसम्म प्रसाद तथा टीका वितरण नगर्ने, गर्ने परेमा प्याकेजमा स्वस्थ व्यक्तिले पंजा र गोब्स लगाएर प्याक गर्ने व्यवस्था मिलाउने र २ मिटरको भौतिक दुरी कायम गरी वितरण गर्ने,
- १४) भीड कम गर्न स्थानीय प्रशासन र सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरेर देहाय लगायतका अन्य उपयाहरू अपनाउनु पर्नेछः
 - क) सहभागिको संख्या घटाउन विभिन्न रणनीतिहरू पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने जस्तै: हरेक परिवारबाट एक जना मात्रै सदस्य उपस्थित गराउने,
 - ख) प्रसाद वा अन्य फलफुलहरू निश्चित व्यक्तिहरूले घरमै गएर बाड्ने व्यवस्था मिलाउने,
 - ग) नदी वा तलाउमा समुहमा नुहाउनको सट्टा अन्य वैकल्पिक व्यवस्था मिलाउने
 - घ) सम्भव भएसम्म एकाघरका परिवारका सदस्यहरूमात्रै बसी चाडबाड तथा पर्वहरू मनाउने ।

